

Protokol nahrávky*

Pamětník: Irena Fuchsová (IF)

Datum a místo natáčení: 6. 11. 2024 a 21. 11. 2024 v Činoherním klubu

Natočila a zpracovala: Alena Hrádková

1. AUDIONAHRÁVKA	
0:00:00	Představení rodiny narátorky. Otec Karel Tvrdík (1921–1982), byl z Kolína, maminka Irena Červínová (1922–2006), také z Kolína. Rodiče se seznámili po 2. světové válce na tancovačce. Otec byl totálně nasazený jako automechanik v Německu. Prošel Buchenwaldem a Osvětimí. 2 sourozenci: Karel a František. Irena Fuchsová se narodila v roce 1950. Příběh nevlastní sestry maminky. Maminčina strana rodiny byla vřelá, „divoká“. Ze strany tatínka byly vztahy chladné. Celá rodina z maminčiny strany žila divadlem. Dědeček z maminčiny strany: amatérský autor a režisér František Červín, mimořádně umělecky zaměřený. IF ho osobně nezažila, ale stále se na něj vzpomínalo v rodině i mezi lidmi. Byl holič, v jeho holičství se scházela kolínská smetánka. Vedl kolínský divadelní spolek Kollár.
00:13:20	Otec divadlo rád neměl, do uměleckého dění v rodině se nezapojoval. Teprve ve svých 35 letech, po narození dcery a tři roky po smrti otce, byla IF schopná mluvit o dvou traumatech: své noze, postižené obrnou, a o alkoholismu svého otce. K historii rodiny, vzpomínky na Kolín. Bratr Karel, společný zájem: čtení. Rodinný život a kamarádi. Otec, jeho práce v chemické továrně (později Syntezia Kolín), situace doma.
00:28:30	Onemocnění obrnou. V roce 1954 byla v Kolíně a v okolí epidemie dětské obrny, hodně dětí zemřelo. IF virus napadl ve 4 letech, zůstala jí ochrnutá levá noha. Co si z celého onemocnění pamatuje. Strašlivý zážitek z pobytu v Jánských Lázních. Generace tzv. obrnářů dožívá. Jak ovlivnila nemoc její život. Historka „chceš ukázat nohu?“ s Ondřejem Vetchým.
00:43:25	Studium na SVVŠ (= gymnázium), IF školu nedodělala, na konci 2. ročníku - v 17 letech - se bez vědomí rodičů ze školy odhlásila (1967). Jako účetní nastoupila do Tesly, práce byla jednoduchá, nebavila jí. Líbilo se jí, že přitahovala všechny muže v provozu. Vydržela tam rok. Jedna kolegyně měla sestru ve vrátnici kolínského divadla, zeptala se, na místo nápovědky čekala 2 roky, zatím pracovala jako uklízečka, šatnářka, uvaděčka. Divadelní prostředí ji okouzlo.
00:50:00	Tříměsíční praxe nápovědky v mosteckém divadle. Velká pracovní zkušenost, za měsíc měli i 33 představení a zájezdů. Stalo se, že přijeli na zájezd a nehrálo se, v sále byla jedna manželská dvojice [Mordová rokle, premiéra 12. 4. 1970]. Pamatuje si ředitele a herce Zdeňka Buchvaldka, který jediný se zajímal o to, jak se jí v divadle daří. Jeho žena byla také herečka, Anna Tolarová. V divadle byla parta kulisáků a garderobiérek: trávili spolu hodně času i mimo divadlo. Do uměleckého světa se nijak nezačleňovala. Poté se vrátila do Kolína

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukuje informace v té podobě, v jaké je uvádí narátorka. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	a od roku 1970 byla náповědkou v kolínském divadle.
00:56:07	O původní budově kolínského divadla. Divadlo bylo postaveno v r. 1938, za války tu hráli ochotníci. Po roce 1948 vzniklo Krajské divadlo v Kolíně, tím ochotnická éra skončila. Kolín: výborný ředitel Karel Lhota, režíroval například hru Máme tady husary [premiéra 20. 6. 1969]. Hra měla obrovský úspěch, ale hrála se jen několikrát, pak ji zakázali [Máme tady husary = máme tady Rusáky], Karla Lhotu vyhodili, po čase ho angažovalo mostecké divadlo. Znovu k historii rodiny, vzpomínky na Kolín. Bratr Karel, společný zájem: čtení. Rodinný život a kamarádi. Otec, jeho práce v chemické továrně (později Syntezia Kolín), situace doma.
01:01:00	Premiéra hry IF Perníková chaloupka čp. 049, září 1989, tragikomedie ze současnosti o rodinných vztazích, měla velký úspěch, hrála se rok a pokaždé bylo vyprodáno, po revoluci už nikde nehrána. Měl režírovat Miloš Horanský, nakonec režíroval Zdeněk Staňkovský (s dopomocí autorky). Další hry už potom neměla potřebu psát.
1:08:50	Začátek 90. let v oblastních divadlech: čekalo se, že budou zrušena divadla v Příbrami a Kladně, ale tato divadla se udržela, dokonce přibýlo divadlo v Mladé Boleslavi. Kolínské divadlo, o kterém byli všichni přesvědčeni, že zůstane, bylo k 1. 1. 1993 zrušené.
1:09:40	Geneze vzniku knihy „Když světlo projde špínou, zůstane čisté“. IF si celý život psala deníkové poznámky. Na začátku roku 1990 začala svoje deníkové záznamy z listopadu 1989 a pozdější doby přepisovat, značná část se týkala politických událostí a jak je autorka prožívala. To byl základ pro pozdější knihu. Nemohla je zpracovat. Teprve po 20 letech už mohla číst své záznamy bez dojetí a zděšení a zpracovat je do knihy.
1:16:25	O kolínském divadle. Neschovávala si programy, nefotila, žila jen divadelní přítomností. O inspicientce Evě Audolenské, se kterou prožívala většinu kolínského divadelního života. Zrušení souboru: od roku 1990/91 se vědělo, že divadlo nedopadne dobře. Docházelo ke střetům na schůzích s vedením města. Na konci sezóny 1991/92 bylo vyhlášeno, že soubor k 1. 1. 1993 skončí. Rozezkoušené inscenace se už nedozkoušely.
1:25:00	IF napsala několik knih o kolínském divadle, za sebe má dobrý pocit, že divadlo se sice rozpustilo, ale v jejích knihách zůstalo. I ve zmiňované knize „Když světlo projde tmou...“ je soubor divadla zachycený, narátorka kladným hrdinům nechala jejich jména, záporným jména pozměnila. V knize nefabulovala, popisovala situace a psala k nim svoje pocity.
1:26:50	K situaci v listopadu 1989. Jak probíhala revoluce v divadle. První týden bylo divadlo v Kolíně absolutně osamocené. Ředitel divadla Slávek Mareček byl proti stávce, kulísáci spali v divadle, aby jim divadlo nezamkli, nemohli používat kopírku, vyvěšovali jim telefony.
1:31:24	Zprávu o masakru na Národní třídě přinesli do divadla Milan Livora a Jana Jiskrová. Informací bylo málo. IF popisuje dojmy z předvolání na OV KSČ, kde nikdo ze soudruhů nic nevěděl a všichni byli zděšení. Snažili se jí zastrašit, byly to náročné situace. O dalším průběhu revoluce. Stávkový výbor: Luboš Růžička, tehdejší šéf techniky, dnes ředitel kolínského divadla, z herců Zdeněk Štěpánek, Milan Livora,

	Stanislav Aubrecht, Jana Jiskrová a IF [tehdy předsedkyně ZO KSČ], která fungovala jako jakási spojovatelka mezi oběma stranami. 19. listopadu bylo setkání všech předsedů základních organizací KSČ a předsedů Lidových milic, IF se zúčastnila. Vyprávění o schůzi. Dále o vývoji v týdnech po 17. listopadu.
1:45:50	O situaci kolem zákazu pásma „Karta se obrací“, sestavila a režírovala Marie Lorencová. Režírovala i další úspěšnou inscenaci pod hlavičkou SSM „Limonádový Joe“. Vysvětlení: v divadle bylo 20 členů vyloučených ze strany, včetně dramaturga [Jana] Cziviše, režisérky [Marie] Lorencové, režiséra [Jana] Schmidta, vstoupili do SSM (nejvyšší věkový průměr svazáků, 49 let) a začali být jako svazáci aktivní: dělali pásma do klubu, akce k VŘSR.
1:56:56	KONEC 1. AUDIONAHRÁVKY
2. AUDIONAHRÁVKA	
0:00:05	Nástup do Činoherního klubu (ČK). IF po zrušení souboru kolínského divadla pracovala v Družstvu invalidů. Poté dostala nabídku do pardubického divadla, kterou nepřijala. Po divadle se jí ale stýskalo, napsala do Národního divadla, do Divadla Na zábradlí, do Činoherního klubu. Z Národního divadla se neozvali, na Zábradlí jí nabídli práci asistentky Petra Lébla, ale odmítla, necítila se tam dobře. Ozval se Činoherní klub, což pro ni bylo ideální, v ČK je nápověda jen na zkoušky, ne na představení, mohla dobře dojíždět [žije stále v Kolíně]. V té době v Činoherním klubu zkoušel Jiří Menzel Figarovu svatbu [premiéra 19. 9. 1994]. První zkoušení s režisérem Vladimírem Strniskem, inscenace S vyloučením veřejnosti [premiéra 27. 9. 1994].
0:06:32	Umění napovídat. IF mluví o svém postižení, které jí zabránilo, aby myslela na to stát na jevišti. Napovídat umí, 25 let praxe v oblastním divadle. Herec je pro ni „bůh a ona je tu od toho, aby mu pomohla“. IF dělá všechno proto, aby se herci cítili dobře. Správná nápověda vždycky vycítí, kdy je třeba „hodit text“. IF je vždycky na straně herců, brání je a oni to vědí. Když začali zkoušet Vodní družstvo v režii Ladislava Smočka [premiéra 16. 12. 1994], hodně se bála Petra Nárožného, který ve hře má hodně textu. Při první zkoušce s ním jí Nárožný vysekl pochvalu.
0:10:35	Jak vypadá dobrá nápověda. Chápe text a je na něj napojená, a zároveň je napojená na herce. Herci to cítí a jsou také napojeni na ni. Napojení se rozvolní zcela přirozeně, každý herec to zvládne jindy, buď v průběhu zkoušení, nebo až na premiéře. Protože v Činoherním klubu není nápověda na představení, zpočátku jezdila na premiéry, ale zjistila, že už ji nepotřebují. Byla už zbytečná. To bylo pro ni těžké, trvalo jí tak 10 let, než se si zvykla. Byl v tom zásadní rozdíl: v Kolíně byla s herci a napovídala jim každé představení až do derniéry. V Činoherním klubu by to ani nešlo, jeviště Činoherního klubu je dlouhý, úzký prostor, který je většinou zaplněný až do kraje, není kde by nápověda seděla.
0:14:16	Nápověda při představení. Pokud byla na žádost herce na představení, musela to vyřešit jinak, jednou seděla úplně mimo a hlídala text, herečka [Ivana Chýlková], na ni neviděla, ale stačilo, že věděla o její přítomnosti. S Ondřejem Vetchým při premiéře Pana Polštáře [premiéra

	9. 6. 2005]. V den premiéry nechtěl Vetchý hrát (cítil se nejistý), jen pod podmínkou, že IF bude sedět při představení v první řadě [při zkouškách sedí IF jako nápoředa v 1. řadě]. Vetchý ji nakonec nepotřeboval. To se stalo za 30 let několikrát, že herci chtěli, aby byla přítomná, například s Oldřichem Navrátilem jezdila na zájezdy [Správce, premiéra 25. 6. 2004], text byl náročný a Navrátil měl sklon přeskakovat dlouhé kusy textu. K jednomu slavnostnímu představení, kam měl přijít tehdy prezident Václav Havel a také přijet autor hry Harold Pinter, a řada dalších významných lidí. Navrátil skočil hned na začátku 20 stránek a představením prošli díky intenzivní spolupráci. Bylo to hodně dramatické a Havel ani Pinter nakonec nepřišli (Havel byl nemocný a Pinter nepřijel).
0:21:53	Připomínky k režii. Po 54 letech u divadla cítí, že je něco špatně a nemůže to tak být, a pokud je přesvědčená, že je její nápad dobrý, říká ho režisérům. Současné zkoušení hry Zakleté dámy [premiéra 13. 12. 2024]. Když zkoušeli Lindu Vistu s Ondřejem Sokolem [premiéra 21. 11. 2021], vymyslela určitou situaci sama a herci a osvětlovač ji začali zkoušet. Reakce Ondřeje Sokola, který jí začal říkat Kádár [Sokol je Klos a Fuchsová je jeho Kádár]. K hostujícím režisérům takto nepřistupuje, někdy cítí, že jsou natolik suverénní, že nemá potřebu se o nápady podělit, nebo se obrací na herce.
0:27:16	Které texty má ráda. IF se odkazuje na rozhovor na webu Činoherního klubu, kde byla podobná otázka. Ke každé zkoušené hře má pozitivní vztah. Pakliže se na zkoušení příliš netěší, myslí na blízkou premiéru. Co se týká herců, bere jednoho jako druhého. Současný herecký soubor má velice ráda. Vztah k jednotlivým režisérům. K Martinu Čičvákovi má velmi mateřský a láskyplný vztah. Bohužel už několik let v Činoherním klubu nezkouší. Ondřej Sokol: má ráda jeho přístup a humor. Osířelý západ [premiéra 8. 3. 2002], zážitek ze zkoušky, Sokolova režijní síla. Jevištní magie. Právě zkoušená inscenace Zakleté dámy. Režisér Tomáš Dianiška.
0:37:17	Magie Činoherního klubu. Všechno se děje pro diváka, tvůrce zajímá, co tomu divák řekne, vzhledem k nulové blízkosti mezi jevištěm a diváky jako by diváci byli přítomni už na zkouškách. Režisér Ladislav Smoček o principu dění na jevišti. Srozumitelnost dění na jevišti a srozumitelnost textu pro diváka. Vědoucí divák. Toto se v oblastních divadlech moc nepěstuje. Zpět ke kolínskému divadlu. Vždycky, když přišel hostující režisér, dokázal z herců vydolovat něco, o co se ani nepokoušeli stávající režiséři. Zpočátku při zkoušení v Činoherním klubu si uvědomovala, že v kolínských hercích také byl potenciál jako v hercích Činoherního klubu, ale bohužel nebyl nikdo, kdo by ho z nich dostal. V Činoherním klubu byla také svědkem toho, jak například z některých hostujících herců bylo třeba „to dostat“ a „dostalo se to“. Režiséři tady vědí co a jak chtějí. Režisér Smoček je mistr v umění dostat z herce, co potřebuje, do mozaiky, kterou skládá.
0:42:15	KONEC 2. AUDIONAHRAVKY
	VIDEOZÁZNAM
Stopáž 0:07:40	IF vypráví o důležitosti psaní a divadla ve svém životě. V divadle pracuje už 56 let, dá se říct, že stejnou dobu píše, na začátku obou těchto

	činností netušila, že se jí tak dobře propojí. O kolínských hercích, kteří byli tehdy pro malé město jako bozi. O tom, jak jí divadlo zvedalo sebevědomí. O Činoherním klubu, který jí vlastně také umožnil hojnost psaní, vzhledem k tomu, že napovídá jen na zkouškách. Díky divadlu a psaní je štěstím naplněný člověk. O své aktuálně nejoblíbenější inscenaci Linda Vista. O zkoušení s Ondřejem Sokolem.
--	--

- * Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukuje informace v té podobě, v jaké je uvádí narátorka. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.